

PAC:

La trajectòria

des del mercat interior..

... a un món globalitzat

Col·legi Oficial d'Enginyers
Tècnics Agrícoles de Catalunya
Barcelona 1 de març de 2011

La llarga evolució de la UE i la PAC

- **1957. Es crea la Comunitat Econòmica Europea amb 6 Estats**
  - **Tractat de Roma (el “Mercat Comú”)**
  - .....
- **1985. Signatura d’adhesió d’Espanya. - Publicació del Llibre verd.**
- **1987. Aprovació de l’Acta única.**
- **1988. El futur del món rural – Nous Fons Estructurals**
- **1992. Reforma de la PAC (Reforma MacSharry).**
  - **Signatura del tractat de la Unió Europea (T. de Maastricht)**
  - ***Acords del GATT, aplicats i signats el 1995 a Marràqueix***
- **1995. Ampliació a la UE-15**

Els canvis i l'evolució són permanents

- 2000. Aplicació de l'Agenda 2000 (reforma “feble” Fischler)
  - Consell de ministres de Lisboa : ocupació i cohesió social.
- 2002. S'adopta l'Euro
- 2001. Consell de Gotemborg : *el desenvolupament durable.*
  - *Ronda de Doha de les negociacions de l'OMC.*
- 2002. Implantació de l'euro. - Revisió de l'Agenda 2000.
- 2003. Reforma de l'Agenda 2000 (reforma “dura” Fischler)
- 2004. Ampliació: 10 NEM : 8 PECO's + 2.
- 2008. “Revisió mèdica” de la PAC
- 2010. *La Comissió presenta la “Comunicació PAC horitzó 2020”*

5 Objectius de la PAC

- Tractat de la Comunitat Europea – 1957 -

1. Augmentar la productivitat i la competitivitat de l'agricultura
2. Assegurar un nivell de vida equitatiu a la població agrària
3. Estabilitzar els mercats
4. Garantir la seguretat en l'aprovisionament d'aliments
5. Obtenir productes a preus raonables per als consumidors

3 grans principis

- Conferència Stressa 1958 -

1. Unitat de mercat
2. Preferència comunitària
3. Solidaritat financera

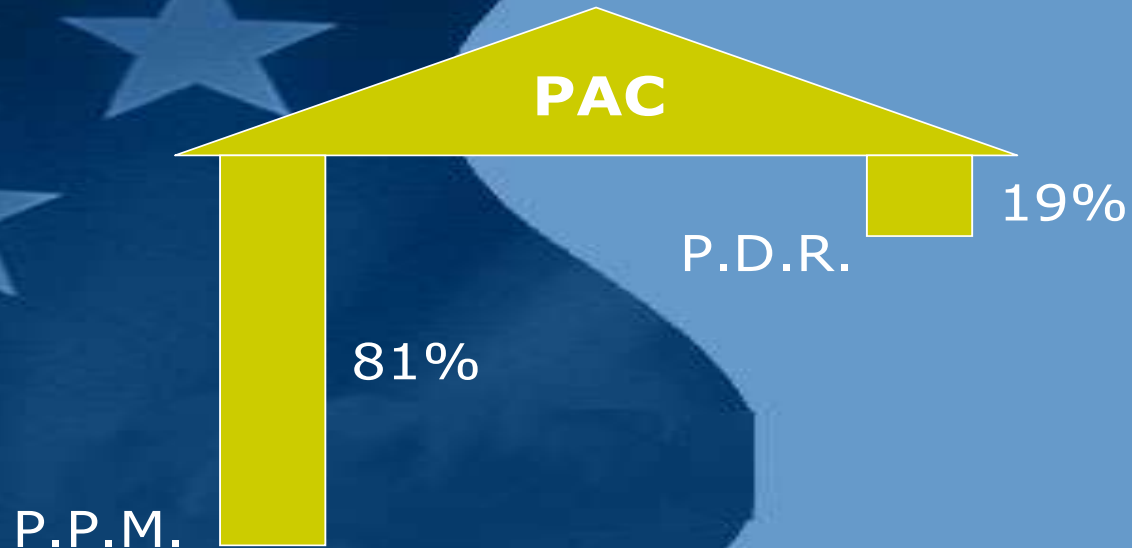
**- Continuen vigents?
- S'han complert?**

La PAC: 2 pilars...altres polítiques i compromisos

Model PAC

Futur...?

- + Política de medi ambient
- + Polítiques Regionals
- + Polítiques de Cohesió i Fons estructurals
- + Polítiques de Competitivitat i d'ocupació
- + **Nou pressupost 2014 i Nova PAC**
- + **Negociacions de l'OMC i acords internacionals**

El 2 pilars i els Instruments financers

Pilar 1. Mesures de preus i mercats

FEAGA

Produccions regulades: les OCM

- Normes de producció i qualitat
- Ajuts i primes
- Emmagatzematge
- Destil·lacions
- Altres intervencions
- Restitucions a l'exportació
- Programes alimentaris
- Mesures veterinàries
- Mesures de promoció
- Mesures d'acompanyament
- Comerç internacional

Pilar 2. Desenvolupament rural

Integrat en els Fons Estructurals

FEADER

Programa de Desenvolupament Rural

- 4 eixos:
  1. Augment de la competitivitat
  2. Millora del medi ambient i de l'entorn rural
  3. Qualitat de vida a les zones rurals i diversificació
  4. Metodologia Leader

A Catalunya :

- 35 mesures i 13 Grups Leader

**Pressupost Comunitari
Any 2011
142.600 milions d'euros**

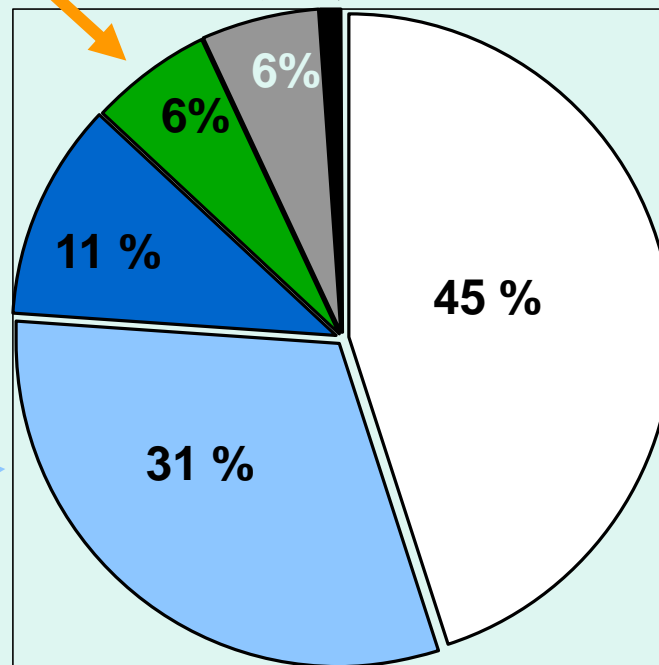
- Relacions internacionals
- Ajuts a països en vies de desenvolupament

- Seguretat
- Justícia
- Formació
- Dones i joves

- Desenvolupament rural
- Medi ambient

- Agricultura
- Boscos
- Pesca

- Despeses administratives

- Creixement econòmic
- Ocupació i treball
- Noves energies
- Transports
- Recerca i innovació
- Grans estructures

PAC : diferències de criteris

Internes

- mantenir el pressupost
- pressupost escàs per al DR
- reduir / eliminar els ajuts

- fraus, malalties, qualitat..
- preocupacions de la societat per a la conservació de la natura
- política mediambiental

- desequilibri entre els agents de la cadena agroalimentària
- dubtes en l'eficàcia ajuts
- productors < > consumidors
- EM Nord < > EM Sud
- .....

No estem sols !!

Organització
Mundial del
Comerç

Ampliacions?

UE

Estats Units

Mercosur i altres
països americans

ACP

Acord EURO-MED

Països emergents
d'Àsia i Pacífic

Països Est
d'Europa

Impactes Globalització

Acords medi ambient i canvi climàtic

La globalització i la PAC

- *Crisi mundial*
- *Canvi climàtic : mesures 20.20.20 i més compromisos*
- *Acords finals OMC: 201...?*
- **efectes Farm Bill dels USA**
- **acords bilaterals:països i àrees**
- **acords amb PVD**
- **PMD: “tot menys les armes”**
- **Acords de Barcelona- MED**
  - **zona de lliure comerç 201...?**
- **propostes “Wider Europe”**
- **.....**
- **Futures ampliacions de la UE**

Tot esperant els acords de la OMC, ... quan?

Negociacions al ralenti des del 2006 - Propostes

- **Ajuts interns i suport als mercats: *Caixes ambre – blava - verda***
  - Eliminació ... quasi total, especialment pels països desenvolupats
- **Ajudes, subvencions i sistemes de suport a les exportacions**
  - Reducció progressiva, i supressió total el 2013
  - Revisar els sistemes d'ajuda alimentària
- **Accés als mercats mundials**
  - Reducció de tot tipus de barreres
- **Protecció als productes sensibles**
- **Accés dels PD als mercats del PVD:
per a productes industrials i les inversions**
- **Tracte als PMD: “*Tot menys les armes*”**
  - Suport als productors de cotó.
  - Intentar un desenvolupament integral
  - Mesures d'assistència tècnica, econòmica i comercial

OMC: les caixes de la discòrdia

... en evolució restrictiva

- **Caixa ambre** : ajuts connectats a la producció i/o de suport
  - retirades, emmagatzematges, destil·lacions,..
  - protecció en frontera, restitucions exportacions ,..
  - ajuts a la producció per quantitats i volums produïts,...
- **Caixa blava** : ajuts compensatoris segons referències històriques i amb programes de control d'oferta.
  - per superfícies o caps de bestiar
  - abandonament o limitació de produccions, retirada de terres
- **Caixa verda** : ajuts que no distorsionen els mercats
  - pagaments desconnectats i ajuts de mínimis
  - programes de sanitat animal i vegetal ,
  - recerca + formació + assessorament
  - Programes de desenvolupament rural
    - medi ambient, agroambientals, zones desfavorides, ...
    - millora d'estructures, incorporació de joves, ajuts a les rendes
    - mesures de pluriactivitat, qualitat alimentària,..

**2000, 2003, 2008..
reformes i revisions**

**... crisi general i
globalització dels mercats**

Canvis en les darreres reformes

- **Desconnexió** entre les produccions que obté i els ajuts que rep
  - **Pagament únic** a la renda de la explotació (sobre ajuts històrics)
  - **Drets de pagament únic** de cada explotació
- **Modulació** dels ajuts superiors a 5.000 euros
- **Condicionalitat**, per poder percebre els ajuts
  - Requisits + Bones Condicions Agràries i Mediambientals
  - Auditories i “assessorament”
- **Desenvolupament Rural – reforçat i sostenible**
  - Estructurals
  - Diversificació i pluriactivitat
- **Revisió - reforma de les d’OCM**

Traspàs d’ajuts: del *producte a l’explotació (empresa agrària)*

➤ **Multifuncionalitat o PnC davant l’OMC ?**

Una solució: recuperar la proposta d'actuacions mixtes agràries i rurals

Multifuncionalitat de l'agricultura (P no C)

estratègia davant els acords mundials + noves possibilitats

- Una agricultura per donar seguretat i qualitat alimentària
- Conservar el medi natural i el paisatge
- Valoritzar el concepte de Bens Públics i serveis
- Projectes i activitats per mantenir la xarxa social de les zones rurals a un alt nivell

- *Ser compatible amb les Reformes PAC i amb les polítiques d'estructures i de medi ambient*

- *Ha de ser acceptada pels països i acords de l'OMC*

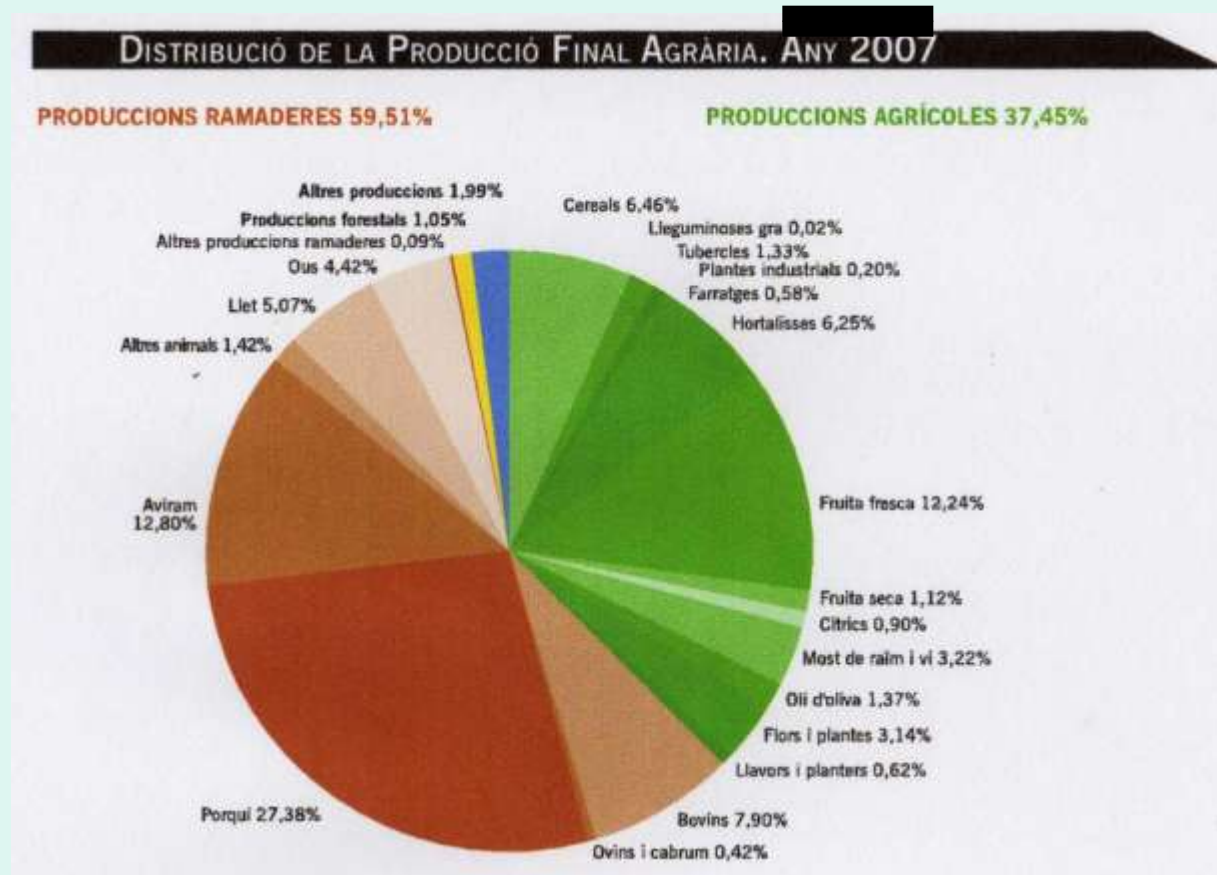

Catalunya, regió de la UE i d'Europa

Catalunya: dades generals i distribució sectorial de la PFA

- Explotacions: 54.449 amb terres + 647 sense terres
- Valor de la PFA : 3.728 M€ / Renda agrària : 1.470 M€
- Ocupació: 73.900 UTAs / Aportació de l'agricultura al PIB : 1,7%

- IAA. Establiments : 2.716 / Ocupats: 75.700
- Vendes netes : 18.100 M€ / Aportació de la IAA al PIB : 3,5%

Catalunya - Quadre financer 2006-13

(variable segons els Pagament Únics i les inversions)

2. Política de DR	M€	M€	percentatge
PDR: Inversió pública	1.016		54,8%
- FEADER		272	
-AGE + Adm.CAT		744	
PDR: Inversió privada	838		45,2%
Inversió total PDR	1.855		
Participació del <u>FEADER</u>: 26,8 % de la inversió pública 14,7 % de la inversió total			
1. Política de Preus i Mercats: mitjana de 350 M€ anuals			
Finançament <u>FEAGA</u> a CAT: varia del 8 al 9% de la PFA * una mitjana del 6% del FEAGA espanyol			

Catalunya :

fotografia de les estructures agràries i rurals

- **7,4 milions d'habitants + 10 milions de turistes i visitants**
- **Disminueixen alguns problemes mediambientals, però ...**
  - **No es valora l'esforç per reduir la contaminació i els residus**
  - **Condicionalitat i mesures de benestar animal incrementen els costos**
- **Es mantenen dèficits estructurals a les zones rurals**
- **Pressions urbanístiques, demogràfiques i d'equipaments**
- **Una gran diversitat agroclimàtica i productiva**
- **Predomini de l'empresa a temps parcial**
- **Som importadors de matèries primeres**
- **Som exportació de productes elaborats**
- **Consum: gammes mitjanes i altes (crisi actual !!)**
- **Els centres de poder estan lluny de les zones rurals**

Catalunya : agricultura i món rural

- **Predomini d'exploracions familiars**
  - La ramaderia deslligada de la terra és la producció més alta
  - Les despeses comprant inputs s'emporten un 60% de la PFA
  - *Renda Agrària de Referència 2011 : 27.503 € (23 UDEs)*
  - *Un 75% de les explotacions són a temps parcial*
- La classificació “*d'explotacions prioritàries*” i “*d'agricultors a títol principal*” no s'adapta a un sistema competitiu i en evolució.
- Manca una definició clara del suport a les “*explotacions a temps parcial*” si es vol garantir la seva permanència.
- Dependència exterior de matèries primeres (pinsos i energia)
- *La ramaderia i la fruita fresca reben pocs ajuts directes*
- La IAA és potent i participa en tots els esglaons de la cadena AA
- Desequilibri de poder entre els agents de la cadena agroalimentària
- Poc consolidat el *sistema integrat del coneixement: R + i + F / A*

Cap al 2020 : un futur diferent

Preparant el 2020

Nous elements de pressió externa

- Crisi mundial econòmica i financera
- Evolució alcista dels mercats de matèries primeres (*comodities*)
- Reducció de les reserves energètiques ... i encariment

- Evolució de les polítiques mundials i geoestratègiques
- Efectes del canvi climàtic: medi ambient, territoris i produccions
- Creixement de la població mundial (9.000 M l'any 2050)
  - Tensions socials: ètniques i religioses
  - Migracions
  - Necessitats de terra productiva
  - Tensions per la disponibilitat i propietat de l'aigua
  - Seguretat en la disponibilitat de més aliments

- *Incrementar les produccions ... protegint els recursos naturals*
- *Desenvolupament de noves fonts energètiques*

Cap al 2020

Nous elements interns: criteris i propostes

- Reducció del pressupost agrari : Possible cofinançament
- Sistema de pagaments directes : nou sistema de càlcul
- Millorar la productivitat agrària de les explotacions i IAA
- Afavorir les actuacions que generin Valor Afegit
- Reduir els mecanismes de regulació : mantenir xarxa de seguretat
- Potenciar el sector de la transformació – comercialització
- Fer front a la volatilitat de preus en els mercats
- Reforçar el DR social, mediambiental i l'ocupació
  - augmentar la qualitat de vida i els serveis a les zones rurals
- Adaptació als “nous reptes” :
  - energètics, ambientals, ús de l'aigua, biodiversitat
  - Donar resposta a l'increment de la demanda d'aliments i biomassa

* L'agricultura és un sector estratègic !!

Futur de la PAC

Comunicat de la Comissió : 17.11.2010

- Una PAC forta, mantenint els 2 pilars
- Suport als agricultors actius i als serveis col·lectius
- Assolir una producció viable d'aliments
- Gestió sostenible dels recursos naturals
- Consolidar un territori equilibrat

3 opcions en estudi:

1. **Mantenir el sistema actual, amb algunes millores.**
2. ***Canvis importants: Suport més equilibrat, millor orientat i més sostenible.***
3. **Eliminar els sistemes de suport als mercats i a les rendes**

Futura PAC - Opció 2^a

a) Criteris de càlcul dels Pagaments directes

- **Abandonar el model de càlcul dels drets històrics**
- **Model simplificat , orientat a “agricultura activa”:**
  1. **Ajut basic obligatori a les rendes. Desconnectat (Estatat o Regional)**
  2. **Ajut obligatori per “serveis verds” (mediambientals i canvi climàtic)**
  3. **Ajut opcional i cofinançat per superfície: en zones amb dificultats naturals específiques**
  4. **Ajut opcional : segons sectors, per raons econòmiques i/o socials (connectat a superfícies, caps de bestiar o rendiments)**
  5. **Ajuts a petits agricultors en zones amb dificultats d'ocupació**

Futura PAC : opció 2^a

b) Mesures de mercats

- **Simplificar els sistemes actuals.**
  - 1. Ampliar els procediments d'intervenció.**
  - 2. Clàusules d'actuació davant de pertorbacions i crisis greus.**
  - 3. Nous sistemes d'emmagatzematge privat.**
  - 4. Revisar polítiques de qualitat, inclosa l'agricultura ecològica.**
  - 5. Planificar el sector lleter fins el 2015 i anys posteriors.**
  - 6. Millorar l'equilibri de funcionament, poder i pes entre els agents de la CAA.**

Futura PAC : Opció 2^a

c) Desenvolupament rural

- 1. Reforçar les actuals mesures i instruments del PDR.**
- 2. Integrar les exigències en canvi climàtic i medi ambient.**
- 3. Reforçar la competitivitat:**
  - Reestructuració d' explotacions**
  - Optimització dels recursos**
  - Formació dels agricultors**
- 4. Desenvolupament territorial: primar la creació de Bens i serveis públics**
- 5. Foment de la gestió sostenible dels recursos naturals i de l'entorn**
- 6. Crear una “Caixa de gestió de riscos” i “assegurança de rendes”**
  - 1. Deguts a fenòmens naturals**
  - 2. Del mercat i de les actuacions de volatilitat de preus i d'oferta**
  - 3. De producció i de rendes**

** Han de ser compatibles amb la “Caixa Verda” de l'OMC.

Algunes reflexions: sobre produccions

- **El sistema de pagaments amb desconexió,**
  - com es calcularan l'ajut bàsic i els altres sistemes d'ajuts?
  - Poden reduir-se les produccions, especialment en zones desfavorides?
  - això pot obligar a més importacions ?
- **Condicionalitat, traçabilitat, “nous reptes” i una “PAC més verda”**
  - Incrementen els costos de producció i afecten a la competitivitat?
- **El desenvolupament rural es desplaça cap els “Nous Estats Membres”**
  - Com quedaran els territoris desfavorits de les “regions riques” ?
- **Algunes actuacions de desenvolupament rural,**
  - ... com els programes Leader, infraestructures, ...
.....s'apliquen amb criteris polititzats ?
  - desenvolupament agrari i / o rural ?

Reflexions sobre la UE i la globalització

- **Els acords amb diferents blocs econòmics i els de l'OMC, ...**
  - Afavoriran un liberalisme agroalimentari quasi total?
  - Com actuaran els mecanismes de regulació i gestió dels mercats?
  - Es mantindrà la preferència comunitària ?
  - Com afectarà a “l'agricultura mediterrània”, la ramaderia, els pinsos, ..?
- **Normes comunitàries dures:**
  - de condicionalitat, benestar animal, traçabilitat i qualitat, ...s'apliquen o aplicaran a les importacions procedents de Països Tercers ?
- **Existeix risc de deslocalització de la Indústria agroalimentària ?**
  - com faran front a la competència i als costos internacionals ?
  - quin paper hi poden jugar les cooperatives ? Són prou potents ?
- **Els factors financers i especulatius dels mercats mundials?**
  - Com afectaran a la Nova PAC ? ... i a la nostra agricultura - ramaderia ?
  - Podem superar la dependència - volatilitat dels **C – O – P** ?

Reflexions empresarials

Premissa: “l’agricultor és un empresari”

- **Que serà “agricultura activa” ?**
  - Mantenir empresaris agro-rurals a plena dedicació?
  - Crear ocupació a les zones rurals?
  - Reforçar la figura de l’empresari – agricultor directe?
  - Avançar vers unes empreses agràries modernes i globalitzades?
  - Seguirà sent vàlid el model europeu d’agricultura?
- **Com serà l’equilibri de poder entre els agents de la cadena agroalimentària?**
  - *A nivell de comerç local .. regional .. comunitari ... internacional*
- **Productivitat – Viabilitat – Competitivitat ...**
  - Quins són els factors que intervenen ?
  - I el factor humà,.... té el nivell adient per ser empresari agrari ?
  - Quin ha de ser el rol dels tècnics en una agricultura tecnificada i empresarial (a nivell d’explotacions, indústries, comerç, projectes, els “nous reptes”,... ?)
    - *recerca – innovació – formació - assessorament*

Una nova situació

Moltes preguntes

- Vénen noves amenaces ...

... o s'obren més oportunitats?

Moltes gràcies

eb.FAC.2011

